

Świętymi bądźcie... Święci oczami ks. Adama Kazmierczyka, red. ks. Stanisław Gurba i Katarzyna Gruca, Brzeska Oficyna Wydawnicza, Grybów 2015, ss. 186

Ojciec święty Jan Paweł II, będąc w 1987 roku na tarnowskich błoniach, mówił: „Czyż święci są po to, ażeby zawstydzać? Tak. Mogą być i po to. Czasem konieczny jest taki zbawczy wstyd, ażeby zobaczyć człowieka w całej prawdzie. Potrzebny jest, ażeby odkryć lub odkryć na nowo właściwą hierarchię wartości. Potrzebny jest nam wszystkim, starym i młodym”. Powołanie człowieka do świętości wypływa z sakramentu chrztu świętego i ponagla, by naśladować Jezusa Chrystusa, zdążać drogami codzienności do osiągnięcia pełni radości zbawionych. Podążanie ku niebu byłoby o wiele trudniejsze, gdyby nie przykład i orędownictwo świętych i błogosławionych. Z ich życia można czerpać wzory i wskazówki, jak jeszcze lepiej realizować swoje powołanie do świętości w doczesnym życiu. Dlatego nam, ludziom XXI wieku, warto często sięgać do życia i nauczania świętych.

Z pomocą człowiekowi w poznawaniu sylwetek świętych już od lat przychodzi bogate piśmiennictwo. Pontyfikat Jana Pawła II, wielkiego czciciela świętych, niósł setki kanonizacji i beatyfikacji, a co za tym idzie, literatura tego tematu na przełomie XX i XXI wieku stała się niesamowicie obfita i różnorodna. Wszelkie opracowania czy rozprawy naukowe na temat świętych i błogosławionych można dziś mierzyć w tysiącach lub nawet w setkach tysięcy. Wiele publikacji powiela znane już wiadomości o „orędownikach niebieskich”, niektóre rzucają nowe światło na pewne aspekty ich życia bądź nauczania, inne natomiast ukazują nowe, mało znane fakty i wydarzenia. Z całą pewnością ubogaceniem polskiej literatury dotyczącej sylwetek świętych i błogosławionych jest książka *Świętymi bądźcie... Święci oczami ks. Adama Kazmierczyka*, której redaktorami są ks. Stanisław Gurba i p. Katarzyna Gruca.

Recenzowana książką jest już kolejną¹ publikacją wpisującą się w cykl książek zawierających przedruk artykułów ks. prałata Adama Kaźmierczyka², które ukazały się wcześniej na rynku wydawniczym pod redakcją wspomnianych Autorów. Ks. Stanisław Gurba³, doktorant Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, duchowny diecezji sandomierskiej, jest rodowitym mieszkańcem Grybowa (diec. tarnowska), podobnie jak p. Katarzyna Gruca, która jest absolwentką powyższej uczelni. Książka *Świętymi bądźcie... Święci oczami ks. Adama Kaźmierczyka*, wydana przez Brzeską Oficynę Wydawniczą, zawiera dwadzieścia sześć artykułów publikowanych przez ks. Kaźmierczyka w młodzieżowym czasopiśmie „Wzrastanie”, w dziale „Co słyhać w Kościele?”. Na okładce została zaprezentowana cała nazwa publikacji na tle fasady grybowskiej bazyliki, a także fotografii sylwetki księdza Kaźmierczyka. Na tylnej części okładki, na tle grybowskiego krajobrazu został umieszczony fragment z „Słowa wstępnego” (s. 5-6). Okładkę różni tylko tło koloru niebieskiego, od poprzednich dwóch książek, które ks. Gurba i p. Gruca poświęcili piśmiennictwu grybowskiego Prałata.

Pozycję wydawniczą otwiera „Słowo wstępne” (s. 5-6) obecnego kustosa grybowskiej bazyliki. Ks. Prałat Ryszard Sorota podkreśla

¹ Do tej pory wydano: *W co wierzyć, jak żyć? W 10. rocznicę śmierci ks. Prałata Adama Kaźmierczyka* (Grybów 2014) oraz *Osiem Błogosławieństw w nauczaniu ks. Prałata Adama Kaźmierczyka* (Grybów 2014).

² Ks. Adam Kaźmierczyk (1920-2004) pochodził z Jasienia Brzeskiego (diec. tarnowska). Po maturze, w roku 1939, wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie. Święcenia przyjął z rąk bpa Stanisława Rosponda 24 kwietnia 1945 roku. Posługę wikariusza pełnił w Ropczycach. W latach 1948-1962 był rektorem kościoła Matki Bożej Szkaplerznej na Burku w Tarnowie i równocześnie kapelanem w tamtejszym Zakładzie Poprawczym. W latach 1962-1987 obdarzony godnością kapelana Jego Świętobliwości był proboszczem w Grybowie. Głównie w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku publikował artykuły poświęcone problematyce wiary w codziennym życiu człowieka.

³ Warto zaznaczyć że ks. Stanisław jest także autorem innych publikacji naukowych i okazjonalnych poświęconych ks. Kaźmierczykowi: *Represja gestapo wobec alumnów seminarium w Błoniu k. Tarnowa. Ze wspomnień ks. prałata Adama Kaźmierczyka – świadka początków męczeńskiej drogi bł. ks. Romana Sitki*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 32(2013), nr 2, s. 89-102; *Komunikacja nauczyciel-uczeń w procesie resocjalizacji młodzieży. Działalność pedagogiczna ks. Adama Kaźmierczyka w Zakładzie Poprawczym w Tarnowie*, w: *Nauczyciel, wychowawca, pedagog: wyzwania i zadania*, red. P. Juško, M. Borys, Tarnów 2014, s. 38-47.

fakt, iż obecna publikacja jest kolejnym pośmiertnie zrealizowanym marzeniem ks. Kaźmierczyka, gdyż jeszcze za życia pragnął by w wersji książkowej opublikować swoje artykuły. Obecny proboszcz podkreślił, że „zainteresowanie twórczością przerosło oczekiwania [...] śp. ks. Kaźmierczyka, a nas wszystkich zaskoczyła aktualność tego nauczania” (s. 5). Ks. Sorota akcentuje ową ponadczasowość artykułów, zachęca do lektury i kroczenia drogą „kanonizowanych i prowadzących święte życie” (s. 5), szczególnie w Roku Miłosierdzia.

Książka składa się z sześciu rozdziałów, których treść stanowią odpowiednio przez redaktorów dobrane, zatytułowane i opatrzone przypisami artykuły ks. prałata Adama Kaźmierczyka, które odsyłają czytelnika do oryginalnych tekstów. Pierwszy rozdział został poprzedzony wprowadzeniem Autorów, który zatytułowali: „Co słyszać w Kościele?” (s. 7-8). Tutaj czytelnik zostaje zaznajomiony z tematyką tekstów publikowanych przez ks. Kaźmierczyka w latach 1989-2000 na łamach „Wzrastania”, oraz Jego żywym zainteresowaniem żywotami świętych, które przejawiało się w różnych aspektach. Ks. Adam w 1951 roku napisał pracę magisterską nt. świętego opata z Milewy i jego nauce o Kościele, oraz opracował *Żywoty świętych i błogosławionych dostosowane do liturgii mszalnej* (Grybów 2002). Swoją wiedzę z zakresu hagiografii wykorzystywał każdego dnia w katechezie oraz przy wygłaszaniu homilii i kazań. Redaktorzy zauważają, iż ks. Kaźmierczyk „dbał o wartość merytoryczną swoich opracowań oraz ciekawy sposób przekazu treści. Jego teksty czytane po kilku latach, choć już nie jako aktualności Kościoła, są nadal interesujące – przybliżają postacie i wydarzenia z dziejów Kościoła” (s. 8).

Pierwszy rozdział „Święci i pasterze” (s. 9-38), prezentujący kolejno sylwetki świętych, zawiera pięć artykułów: „Święty Filip Nereusz – prorok radości” (s. 11-16), „Święty Jan Sarkander – męczennik tajemnicy spowiedzi” (s. 17-21), „Święty Rafał Kalinowski – karmelita z Wadowic” (s. 22-27), „Święty o. Maksymilian Maria Kolbe – patron trudnego wieku” (s.28-32), „Błogosławiony ks. Jerzy Popiełuszko – niewygodny święty” (s. 33-38). Zaprezentowane tutaj felietony prezentują nie tylko historię życia i działalności świętych, ale dają czytelnikowi poznać ich drogę do zbawienia. Ks. Kaźmierczyk redagował tak tekst, by odbiorca mógł doświadczyć „zaprosze-

nia” do kroczenia drogą cnót ewangelicznych, a święci stawali się „żywymi drogowskazami” dla człowieka. Jest to charakterystyczna cecha piśmiennictwa ks. prałata i obecna we wszystkich zaprezentowanych tutaj artykułach. Były grybowski proboszcz podkreśla, iż trzeba naśladować życie świętych i błogosławionych, ich przymioty, pobożność, zaufanie Bogu, pracowitość, posłuszeństwo, czystość oraz ofiarną służbę Bogu i bliźniemu.

Kolejny rozdział „Mistycy i charyzmatycy” (s. 39-68) stanowią cztery artykuły: „Święty o. Pio z Pietrelciny – włoski stygmatyk” (s. 41-49), „Święta Edyta Stein – Teresa Benedykta od Krzyża, filozof i karmelitanka” (s. 50-55), „Święta Faustyna Kowalska – apostołka Miłosierdzia” (s. 56-61), „Święta Teresa z Liseux – mała droga do świętości” (s. 62-67). Pewnym ewenementem tego rozdziału jest fakt, iż pierwszy felieton dotyczący św. o. Pio składa się z dwóch artykułów połączonych w jeden tekst, o czym znajduje się informacja w tekście (s. 46). Redaktorzy książki poświęcili ten rozdział świętym, którzy otrzymali od Boga szczególne, nadprzyrodzone dary. Ks. Kaźmierczyk w prezentowanych tutaj felietonach zwraca uwagę na cudowne wstawiennictwo i interwencje świętych charyzmatyków (np. św. o. Pio, s. 48-49) oraz na ich zwyczajność życia, które przy współpracy z łaską Bożą stało się wręcz doskonałe. Wymagało to wiele samozaparcia i poddania woli Bożej późniejszych zbawionych. Przesłanie płynące z życia świętych, które prezentują omawiane artykuły, pokazują, że zbawienie nie jest zarezerwowane dla wybranych, lecz każdy, nawet najbardziej błędzący człowiek jest do niego powołany i wezwany.

„W trosce o ubogich” to trzeci rozdział książki. W jego skład wchodzi artykuły zatytułowane: „Święty Marcin z Tours – francuski biskup i jałmużnik” (s. 71-75), „Święta Kinga – „dobra i miłosierna Sądecka Pani” (s. 76-80), „Błogosławiony o. Rafał Chyliński – franciszkanin” (s. 81-86), „Błogosławiony Fryderyk Ozanam – francuski działacz społeczny” (s. 88-91), „Sługa Boży Arcybiskup Helder Camara – brazylijski społecznik” (s. 92-96). W tym miejscu publikacji warto zwrócić uwagę na bardzo rozległą wiedzę hagiograficzną i odczytanie ks. Kaźmierczyka, gdyż prezentował on w swoich felietonach nie tylko życie i działalność znanych świętych i błogosławionych, ale także bardzo mało znanych w Polsce i Europie sług Bożych, którzy prowadzili świątobliwe życie. Przykładem tego jest

artykuł poświęcony postaci ordynariusza diecezji Olindy i Recife w Brazylii, abpa Helder Camary. Przez przywołanie w tych felietonach świętych, błogosławionych i sługi Bożego ks. prałat zwraca uwagę czytelnika na to, by zdać sobie sprawę, że podczas gdy my żyjemy na ogół dosyć wygodnie i dostatnio, ogromna rzesza naszych braci w krajach Trzeciego Świata żyje wciąż w nędzy i biedzie. Przypomina, iż trzeba, by chrześcijanie żyli dziś prosto, gdyż nasze wygodny, dostatki życia mogą drażnić tych, którzy nie mają co jeść, nie mogą się leczyć i chodzić do szkoły, oraz by stale pamiętali o modlitwie, by rychło zapanowały sprawiedliwość i pokój.

Czwarty rozdział recenzowanej publikacji został zatytułowany: „Pełniący dzieła miłosierdzia”. Tutaj redaktorzy książki zaprezentowali artykuły ks. Adama poświęcone osobom, które swoje życie poświęciły dla „miłości bliźniego”. W skład tego rozdziału wchodzi: „Święty brat Albert Chmielowski – dobry jak chleb” (s. 99-102), „Święty o. Damian de Veuster – flamandzki apostoł trędowatych” (s. 103-107), „Błogosławiony o. Jan Beyzym – apostoł trędowatych” (s. 108-112), „Błogosławiona Aniela Salawa – niezwykła święta” (s. 113-118), „Służebnica Boża – Stanisława Leszczyńska – położna oświęcimska” (s. 119-123). Ks. Adam Kaźmierczyk w zaprezentowanych tutaj felietonach pragnie przypomnieć słowa Jezusa, w których mieści się sedno nauki Zbawiciela: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali. [...] Po tym poznają wszyscy, żeście uczniami Moimi, jeśli miłość mieć będziecie, jedni ku drugim” (J 13, 34-35). Zaprasza czytelnika do miłości szlachetnej i bezinteresownej, jaką odznaczeni się w życiu przedstawieni święci. Akcentuje, iż należy wszystkim darzyć życzliwością, uśmiechem, dobrym słowem, radą, modlitwą, pomocą. Szczególnie powinniśmy się starać o pokochanie tych, „którzy cierpią, są nieszczęśliwi, chorzy, pokrzywdzeni przez życie i tych, którzy nie budzą na ogół miłości” (s. 112).

Kolejny rozdział publikacji nosi tytuł: „Bohaterowie wiary” (s. 125-156), a składa się z następujących felietonów: „Girolamo Savonarola – tragiczny włoski reformator” (s. 127-131), „Ks. Stanisław Konarski – reformator szkolnictwa i założyciel Collegium Nobilium” (s. 132-138), „Krzysztof Kolumb – w pokorze prawdy” (s. 139-150), „Sługa Boży – Romuald Traugutt” (s. 151-156). Zebrane w tym rozdziale artykuły nie prezentują żadnego ogłoszonego przez

Kościół świętego czy błogosławionego, lecz ludzi prowadzących święte życie, których koleje losu były nieraz tragiczne. Przez przywołanie tych postaci ks. Kaźmierczyk roztacza przed czytelnikiem fragmenty historii powszechnej, Polski i Kościoła. Przywołanie postaci historycznych ma służyć ukazaniu umiejętnego połączenia miłości Boga, bliźniego i Ojczyzny, gdyż człowiek winien opierać moralność narodową na religii i wierze w opatrność Bożą (s. 138). Tylko ten naród, który będzie budował na Bogu, na walorach moralnych i kulturalnych jest w stanie przetrwać dziejowe próby i oprzeć się wszelkiej niszczącej wrogiej nawale.

Ostatni rozdział recenzowanej książki wyjątkowo nie został poświęcony sylwetkom świętych, lecz zawiera on artykuły ks. Adama Kaźmierczyka o cudownych wydarzeniach. Autorzy szósty rozdział zatytułowali „Święte znaki” (s. 157-177), a prezentowane felietony: „Cud św. Januarego w Neapolu” (s. 159-165), „Całun Turyński – czcigodny świadek męki Jezusa Chrystusa” (s. 166-171), „Objawienia w Medjugorje” (s. 172-177). Jak widać, ks. prałat niektóre ze swych artykułów poświęcił także cudownym wydarzeniom, „milczącym świadkom zbawienia”, czy także objawieniom Maryi, które nie zostały dotąd uznane za autentyczne. Co jest charakterystyczne, a zarazem bardzo uwierzytelniające piśmiennictwo ks. Kaźmierczyka, to fakt, iż podchodzi on bardzo ostrożnie do wszelkich wydarzeń i faktów. Twierdzi jednocześnie, że jeżeli Kościół nie zmusza do uznania i przyjęcia cudownych wydarzeń, nie zwalnia to chrześcijanina od konieczności przyjęcia i uznania za prawdę to, co zawiera Boże objawienie, zawarte w Piśmie świętym i Tradycji. Ks. Adam na bazie swoich obserwacji wnioskuje, że „są ludzie, którzy nie wierzą w żadne cuda, ani w te, które orzeka dziś Kościół ani w te, o których mówi Eucharystia. A nie wierzą dlatego, bo przyjmując cuda, musieliby uwierzyć w Boga. Oni zaś nie chcą tego uczynić. Albowiem bez Boga – na razie – wygodniej im żyć” (s. 165). Dlatego „zawsze aktualne jest wołanie o nawrócenie, o pokutę, o lepszą modlitwę. To wołanie dotyczy każdego z nas: mnie i ciebie, nas wszystkich i dobrze byłoby te słowa wziąć sobie naprawdę do serca” (s. 177). Całość publikacji jest zakończona „Bibliografią” (s. 179-183) oraz „Spisem treści” (s. 185-186).

Każdy z przedrukowanych artykułów w książce został poprzedzony krótkim komentarzem redaktorów, który ma przybliżyć

czytelnikowi okoliczności i powody napisania danego tekstu przez ks. Adama Kaźmierczyka. Prezentowane felietony zostały wiernie przeniesione na karty recenzowanej publikacji i zachowały oryginalny podział tekstu opatrzone nagłówkami. Po analizie artykułów można stwierdzić, iż były one pisane w kluczu: przybliżenia czasów, w których żył dany święty czy błogosławiony; przedstawieniu jego życia i działalności; osiągnięciach; testamencie pozostawionym dla nas i aplikacji jego cnót w nasze życie. Słabą stroną książki jest brak informacji, czy zaprezentowane felietony ks. Adama to wszystkie, jakie w jego piśmiennictwie traktują o świętych i błogosławionych. Jeżeli istnieją jeszcze jakieś, to jakim kryterium przy dobrze tekstów kierowali się redaktorzy, gdyż nie zostało ono nigdzie jasno sprecyzowane. Rzecz oczywista, że przy tak znacznych rozmiarach publikacji trudno było wyeliminować wszystkie usterki. Na stronie 18 w pierwszym zdaniu występuje tzw. literówka, jest „lalach” a powinno być „latach”. Natomiast na stronie 43 w drugim zdaniu ostatniego akapitu, przy świętej Katarzynie z Genui występuje zapis skrótu „Św.”, który winien być uczyniony z tzw. małej litery. Gdy idzie o kościelny zakaz rozpowszechniania obrazu i pism dotyczących miłosierdzia Bożego, o którym mowa w ostatnim akapicie strony 58, to miał on miejsce w 1959 roku. Wtedy to władze kościelne wydały tzw. notyfikację, zabraniającą szerzenia kultu miłosierdzia Bożego w formach przekazanych przez siostrę Faustynę. W tekście pojawia się rok 1965. Podanie tej daty jest błędne. Być może ks. Kaźmierczyk zaczerpnął tę informację ze źródła już z niewłaściwą datą, bądź jest to efekt błędnego zapisu ks. Adama lub Redaktorów książki. Podobny błąd czytelnik może spotkać na stronie 101, w trzecim akapicie, gdzie mowa o pogrzebie Brata Alberta, który odbył się na przełomie 1916/1917 r. w Krakowie. Ks. Kaźmierczyk podaje fakt historyczny, iż kondukt pogrzebowy poprowadził „kardynał Sapieha”, jest to prawdą, jednakże krakowski biskup godność kardynalską otrzymał dopiero w 1946 roku z rąk Piusa XII. Dlatego tytułacja w tekście jest niewłaściwa, powinno pojawić się określenie „arcybiskup Sapieha”. Na stronie 173 w drugim akapicie brak znaku zamknięcia cytowania tekstu, co powoduje, iż o zakończeniu cytatu czytelnik musi się domyślać. Cytat wydaje się dosyć ważny, gdyż jest on przywołaniem słów Maryi z Jej objawienia. Zaprezentowane w recenzji pewne mankamenty publikacji nie należą do istoty

tematu i celu, jaki postawili sobie redaktorzy, są raczej wątkami pobocznymi, jednakże stanowią dosyć ważne detale.

Próbując dokonać końcowej oceny książki, należy zaznaczyć, że jest ona przykładem dobrego warsztatu pracy, umiejętności prowadzenia poszukiwań źródeł. Możliwe to jest dzięki wytrwałej pracy i analizie materiałów. Publikacja ks. Stanisława Gurby i p. Katarzyny Grucy jest bardzo starannie i rzetelnie przygotowana oraz wydana w ładnej szacie graficznej, dużo bardziej przyjaznej dla oka czytelnika niż poprzednio wydane książki. Bogactwo zawartych w niej treści zachęca do odkrycia na nowo felietonów ks. Adama Kaźmierczyka i wsłuchania się w jego słowa. Zaprezentowane tutaj artykuły mogą stanowić kapitalny materiał do naukowych analiz i kolejnych publikacji o przesłaniu duchownego. Z całą pewnością można również twierdzić, iż wskazówki i zachęty do kroczenia drogą świętych i błogosławionych, zawarte w felietonach, posiadają jeszcze walor duchowy. Cecha ta może być obecna tylko dzięki „przeżyciu” głoszonych wartości przez ks. Adama Kaźmierczyka, o czym recenzent może zaświadczyć, gdyż dane mu było poznać i wzrastać „pod okiem” tego kapłana. Słowo pisane czy głoszone, poparte życiem i przykładem Autora artykułów, nabiera swoistej realności i mocy oraz trafia dużo szybciej do odbiorcy. Przekonanie o tym, że świętość jest w zasięgu każdego z nas, „ułatwi nam okazywanie drugim dobroci, ułatwi nam sumienne pełnienie codziennych obowiązków, ułatwi nam ofiarowanie naszego cierpienia Bogu. A to jest właśnie ta mała droga do świętości” (s. 67).